

ÞEISTAREYKJASTÖÐ

MANNVIRKJASKRÁNING

2020

ÚRBANISTAN

EFNISYFIRLIT

INNGANGUR	3
HÚSAKÖNNUN	4
STAÐA SKIPULAGS	5
ÚRVINNSLA OG SAMRÁÐ	5
ÞEISTAREYKJASTÖÐ	6
MANNVIRKI OG YFIRBRAGÐ SVÆÐIS	6
ALMENNAR LEIÐBEININGAR	6
YFIRLITSKORT	7
MANNVIRKJASKRÁ	9
NIÐURSTAÐA VARÐVEISLUMATS	26
ÚTILISTAVERK	27
HEIMILDIR	29
LJÓSMYNDIR	29
VIÐAUKI - TEIKNINGAR	30

INNANGUR

Mannvirkjaskráning Þeistareykjastöðvar var unnin fyrir Landsvirkjun á tímabilinu desember 2019 til desember 2020 af Úrbanistan/Önnu Maríu Bogadóttur arkitekt, sem er höfundur skýrslunnar.

Skýrslan er sett fram sem húsakönnun en jafnframt koma fram tillögur/leiðbeiningar um hvort og á hvaða hátt breyta megi einstökum mannvirkjum. Leiðbeiningarnar eru unnar með hliðsjón af því sem sett er fram í stefnumiðum Landsvirkjunar um landslagsmótun og útlit mannvirkja við þróun og byggingu virkjana: „Stefna Landsvirkjunar er að skapa sem best heildarjafnvægi á milli útlits mannvirkja, landmótunar við landslag og náttúrulegt umhverfi“ og „að lagt verði mat á varðveislugildi sögulegra mannvirkja, mannvistarlandslags og umhverfis, þannig að verndun, viðhald eða möguleg endurnýting verði tryggt samhliða eðlilegri framþróun“.¹

¹ Landsvirkjun. *Landslagsmótun og útlit mannvirkja við þróun og byggingu virkjana (VIN-0215)*. Landsvirkjun, 2019.

HÚSAKÖNNUN

Í húsakönnun er um að ræða byggingarlistar- og menningarsögulega greiningu, úttekt, mat og skráningu. Til fyrirmynadar eru hafðar byggða- og húsakannanir skv. leiðbeiningum Minjastofnunar Íslands.

Mannvirkjaskráningin er í samræmi við ákvæði 37. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, þar sem segir: „Þegar unnið er deiliskipulag í þegar byggðu hverfi skal lagt mat á varðveislugildi svipmóts byggðar og einstakra bygginga sem fyrir eru, með gerð húsakönnunar“.² Ákvæði um skráningu menningarminja er einnig að finna í lögum um menningarminjar nr. 80/2012. Fjallað er um skráningu vegna skipulags í 16. gr. þar sem segir að skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi og að skráning skuli „ætíð fara fram á vettvangi“ áður en deiliskipulag er afgreitt.³

Byggða- og húsakönnun er „byggingarlistarleg og menningarsöguleg skoðun, könnun, greining, úttekt, skráning og mat bæjarumhverfis og einstakra húsa, studd sagnfræðilegri könnun nauðsynlegra frumheimilda.“⁴ Fyrsti áfangi og undanfari húsakönnunar sem unnin er fyrir hefðbundið deiliskipulag er byggðakönnun með sögulegu yfirliti um þróun byggðar og byggingarsögu svæðisins. Seinni áfangi byggða- og húsakönnunar er húsakönnun með húsaskrá og mati á varðveislugildi einstakra húsa. Í húsakönnun tekur varðveislumat til eftirtalinna þátta: byggingarlistar, menningarsögulegs gildis, umhverfisgildis og upprunalegrar gerðar húss. Út frá mati á þessum þáttum skulu færð rök fyrir varðveislugildi.⁵

Tilgangur húsakannana er að tryggja að ákvarðanir sem varða breytingar á byggð eða einstökum húsum séu teknar af þekkingu á því gildi sem þau hafa fyrir umhverfi, sögu og byggingarlist.

Á grundvelli niðurstöðu skráningarinnar er mótuð stefna um vernd einstakra bygginga eða byggðarheildar. Niðurstöður úttektar og mats á byggingum eru settar fram í texta, ljósmyndum og kortum. Skráð er byggingarefni húsa, byggingartímabil og mat á varðveislugildi. Niðurstaða skráningar og mat er sett fram í fimm liðum í samræmi við skráningarform Minjastofnunar Íslands.

1) Byggingarlist: Matið byggir á núverandi útliti. Litið er til hlutfalla, samsvörunar í útliti og samspils forma, efnismeðferðar og notagildis.

2) Menningarsögulegt gildi: Litið er til staðbundinna eða sérstakrar byggingarhefðar, tæknilegra atriða og efnisvals út frá byggingartíma. Hlutverk byggingarinnar og tengingar við sögu og þróun.

3) Umhverfisgildi: Lagt er mat á mikilvægi byggingarinnar fyrir nærliggjandi umhverfi og samspil við nálæg mannvirki.

4) Upprunaleg gerð: Litið er til þess hvernig upprunalegt svipmót byggingar hefur varðveist. Metið hvernig breytingar falla að upprunalegri gerð.

5) Ástand: Almennt mat á ástandi og viðhaldi.

Niðurstaða varðveislumats byggir á ofangreindum þáttum þar sem sjónarmið byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis vega þyngst. Matið er sett fram í þremur stigum:

1) Byggingar með hátt varðveislugildi. Friðlýstar byggingar og önnur mannvirki með ótvírætt varðveislugildi, sbr. V. og VII. kafla laga um menningarminjar nr. 80/2012.

2) Byggingar með miðlungs varðveislugildi. Friðaðar byggingar með lítið varðveislugildi og önnur hús með miðlungs varðveislugildi. Fyrir byggingar sem ekki falla undir verndun skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012 er matið leiðbeinandi um hverfisvernd sbr. 6. mgr. 12. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 eða friðlýsingu skv. 18. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012.

3) Byggingar með lágt varðveislugildi. Byggingar sem falla ekki undir lög um menningarminjar og hafa lítið eða ekkert varðveislugildi.

Til skoðunar eru mannvirki sem eru skráð í fasteignaskrá ríkisins. Einnig er gefið yfirlit yfir önnur mannvirki sem falla undir skilgreiningu byggingarreglugerðar um mannvirki: „Hvers konar jarðföst, manngerð smíð, svo sem hús og aðrar byggingar eða skýli, virkjanir, dreifi- og flutningskerfi rafveitna, hitaveitna, vatnsveitna og fjarskipta [...].“⁶

² Skipulagslög nr. 123/2010.

³ Lög um menningarminjar nr. 80/2012.

⁴ Minjastofnun Íslands: „Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakannana“, 2009.

⁵ Minjastofnun Íslands: „Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakannana“, 2009.

⁶ Byggingarreglugerð nr. 112/2012.

STAÐA SKIPULAGS

Virkjunarmannvirkir Þeistareykjastöðvar eru staðsett í Þingeyjarsveit.

Landsskipulag

Á svæðinu sem mannvirkjaskráningin nær til er í gildi landsskipulagsstefna 2015-2026.⁷

Svæðisskipulag

Í gildi er Svæðisskipulag háhitasvæða í Þingeyjarsýslum 2007-2025, sem nær meðal annars yfir svæði Þeistareykjastöðvar.⁸

Aðalskipulag

Á aðalskipulagsuppdraðetti Þingeyjarsveitar 2010-2022, er Þeistareykjastöð skilgreind sem iðnaðarsvæði með gráum lit. Í aðalskipulaginu er jafnframt gerð grein fyrir efnistökusvæðum sem miða að því að fullnægja þörfum fyrir efnistöku vegna fyrirhugaðrar nýtingar háhita.⁹

Deiliskipulag

Í gildi er deiliskipulag Þeistareykjastöðvar, sem var samþykkt í sveitarstjórn Þingeyjarsveitar 8. mars 2012, með síðari tíma breytingum árið 2013, 2015 og 2016.¹⁰

ÚRVINNSLA OG SAMRÁÐ

Við undirbúning verkefnisins var aflað upplýsinga í fasteignaskrá á vef Þjóðskrár Íslands og skipulagsvefsjá Skipulagsstofnunar. Teikninga af mannvirkjum var aflað í teikningasafni Landsvirkjunar. Einnig var haft samband við Ivon Stefán Cilia arkitekt hjá T.ark sem útvegaði úrval aðalteikninga af helstu mannvirkjum stöðvarsvæðisins og veitti upplýsingar um hönnunarferlið. Theodór Theodórsson verkefnisstjóri rannsókna hjá Landsvirkjun útvegaði loftmyndir af skoðunarsvæðinu.

Vettvangsferð var farin á mannvirkjasvæðið í júní 2020; Anna María Bogadóttir á vegum Úrbanistan og Björk Guðmundsdóttir verkefnisstjóri Landsvirkjunar. Í vettvangsferðinni voru mannvirkir skoðuð og ljósmynduð. Í kjölfarið veittu Valur Knútsson og Vésteinn Vésteinsson starfsmenn í Þeistareykjastöð upplýsingar og komu með ábendingar við skýrsludrög.

⁷ Landsskipulagsstefna 2015-2026 ásamt greinargerð.

Skipulagsstofnun, 2016.

⁸ Svæðisskipulag háhitasvæða í Þingeyjarsýslum 2007-2025. Staðfest 16.01.2008. <http://www.skipulagsstofnun.is> > skipulagsvefsjá > Svæðisskipulag háhitasvæða í Þingeyjarsýslum 2007-2025

⁹ Mannvit. Heildarúttekt og greining á stöðu skipulags og lóðarmála við Kröflustöð, Bjarnarflagsstöð, Þeistareykjastöð og Fljótsdalsstöð. Landsvirkjun, 2019.

¹⁰ Sama heimild.

Við skráningu mannvirkja var unnið skv. skráningarstaðli Minjastofnunar Íslands og leiðbeiningum stofnunarinnar um gerð húsakannana.

Verkefnishópur samanstóð af Steini Ágústi Steinssyni stöðvarstjóra og Björk Guðmundsdóttur verkefnisstjóra. Eigandi var Jóna Bjarnadóttir. Ráðgjafar voru Anna María Bogadóttir arkitekt og skýrsluhöfundur frá Úrbanistan og Rúnar D. Bjarnason frá Mannviti.

ÞEISTAREYKJASTÖÐ

Þeistareykjastöð er jarðvarmavirkjun sem samanstendur af tveimur 45 MW vélasamstæðum og er alls 90 MW. Byggingaframkvæmdir við Þeistareyki hófust vorið 2015. Fyrir áfangi af tveimur var gangsettur seinni hluta árs 2017 og var önnur vélasamstæða aflestöðvarinnar tekin í notkun vorið 2018. Hönnun mannvirkja og umhverfis var samstarfsverkefni T.ark, Verkís, Mannvits og Landslags.

MANNVIRKI & YFIRBRAGÐ SVÆÐIS

Jarðhitasvæði Þeistareykjastöðvar einkennist af litríku landslagi háhitasvæðis; brúnn, rauður og gulleitur gróðurvana leir, hraun, grónir móar og graslendi. Mannvirki stöðvarsverkefniins rísa upp úr litríku landslaginu, sem er víðáttumikið. Alls eru tólf mannvirki Landsvirkjunar á stöðvarsverkefni. Þar af tvö óskráð í fasteignaskrá Þjóðskrár Íslands. Auk þess er á stöðvarsverkefni fjöldi borholuhúsa, tengivirkni Landsnets og útilistaverkið Römmuð sýn.

Stöðvarhús og önnur mannvirki á stöðvarsverkefni eru einföld að gerð og sniðin utan um vélasamstæður og annan tækjabúnað jarðvarmasteðvarinnar. Ásýnd mannvirkja ber með sér heildrænt efnis- og litaval í samtali við umhverfið. Bráðabirgðamannvirkni stinga í stúf við og rýra heildrænt yfirbragð. Auk stærri mannvirkja er fjöldi kúluhúsa yfir borholutoppum. Borholuhúsin eru ýmist úr grænu trefjaplasti eða stálgráu áli. Trefjaplastið hefur sums staðar upplitast svo sér á.

ALMENNAR LEIÐBEININGAR

Með stefnumótun Landsvirkjunar og niðurstöðu varðveislumats að leiðarljósi er mælt með því að:

Viðhalda samræmdu heildaryfrbragði mannvirkja stöðvarsverkefniins meðan þau þjóna núverandi starfsemi aflestöðvarinnar. Ef til koma viðbætur, endurbætur og breytingar á einstökum mannvirkjum eða ef reisa þarf ný mannvirki verði leitast við að viðhalda og styrkja heildstætt yfirbragð stöðvarsverkefniins. Við breytingar á einstökum mannvirkjum er lagt til að ráðfæra sig við höfunda mannvirkja.

Við endurnýjun borholuhúsa er vert að íhuga samræmda efnisnotkun og að nota álhús í stað trefjaplasthúsa sem veðrast hraðar og upplitast. Á einstaka stöðum er frágangur og ásýnd gufulagna ábótavant og má bæta úr því.

Núverandi starfsmannahús, mötuneytiseining, geymslur, sjúkrarými og eldsneytistankar eru í mannvirkjum sem reist voru til bráðabirgða. Er og þegar að því kemur að bráðabirgðamannvirkini víki er lagt til að reist verði varanleg og vönduð mannvirki sem sniðin verða að þörfum stöðvarinnar og samræmast stefnumörkun Landsvirkjunar um landslagsmótun og útlit mannvirkja. Þá er lagt til að mörkuð verði stefna um færانleg mannvirkni og bráðabirgðamannvirkni þar sem m.a. verði skilgreind efnis- og útlitsáherslur slíkra mannvirkja, sem og tímamörk um hversu lengi mannvirkini fái að standa.

Athafnasvæði á stöðvarsverkefni verði skýrt afmörkuð og hugað að því hvernig lágmarka má inngríp á stöðvarsverkefni.

Hugað verði að aðgengi og öryggi almennings að svæði Þeistareykjastöðvar í því augnamiði að stýra flæði fólks á svæðinu þannig að það fari vel saman við núverandi starfsemi aflestöðvarinnar.

Mótuð verði áætlun um heildstæða hönnun merkinga, skilta, bekkja, stíga, handriða og annarra innviða svæðis, með það að markmiði að styrkja mannvirkjasvæðið sem áhugaverðan áningarástað fyrir almenning um leið og hugað er að öryggi almennings á svæðinu.

Merkt er inn á yfirlitskort frá Mannviti

ÞEISTAREYKJASTÖÐ

1. Stöðvarhús
2. Kæliturnar
3. Gufulokahús
4. Niðurrennslishús
5. Tengivirkir
6. Borvatnsveituhús
7. Geymsla
8. Mötuneytiseining
9. Starfsmannahús
10. Borholuhús
11. Rafbúnaðarhús 1
12. Römmuð sýn, útilistaverk, Jón Grétar Ólafsson, 2018

Ljósmynd samsett: Loftmyndir 2014 & 2016

MANNVIRKJASKRÁ

Hönnuður: Tark í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag
Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Stöðvarhús / Iðnaður
Núverandi notkun: Stöðvarhús / Iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Stálgrind	
Útveggir:	Áklæðning/bárujárn	
Þakgerð:	Skúrbak (einhalla)	
Þakklæðning:	Áklæðning/bárujárn	
Undirstöður:	Steinsteypt	
Útlit:	Tvílyft, kjallari	

Helstu breytingar Hönnuðir breytingar

Saga

Benedikt Jóhannesson fjármálaráðherra og Þórdís Kolbrún Reykfjörð Gylfadóttir iðnaðar- og nýsköpunarráðherra gangsettu virkjunina í nóvember 2017, en þá var önnur af tveimur vélasamstæðum afstöðvarinna tekin í notkun.

Stöðvarhúsið er tvílyft á kjallara og skiptist í þjónustukjarna, skemmu, vélasal og tengibyggingu. Í þjónustukjarnanum eru anddyri og þjónusturými á 1. hæð, stjórnstöð og starfsmannaðstaða á 2. hæð, ásamt tæknirýmum stjórnþúnaðar virkjunarinnar. Einlyft skemma er við enda vélasalarins. Í henni eru verkstæði og búningsaðstaða starfsfólks. Einlyftur vélasalur með mikilli lofthæð hýsir vélasamstæður stöðvarinna. Samsíða vélasalnum liggar tengibyggingin. Lagnakjallari er undir allri tengibyggingunni og hluta vélasalar. Á 1. hæð tengibyggingar eru tæknirými fyrir stýri- og dreifikerfi og loftræstikerfi á 2. hæð. Við útveggi tengibyggingar standa spennar í spennabásum.

Stöðvarhúsið er einfalt og látaust að formi og gerð og sniðið utan um vélbúnað og starfsmannaðstöðu stöðvarinna. Það sem gefur byggingunu einkennandi yfirbragð er að massi hennar og þakform eru brotin upp. Uppbrotið er undirstrikað með efnis- og litavali og skáþökum sem halla í sithvora átt. Þjónustukjarni og tengibygging eru með grængráa málmklæðningu og vélasalur með álgráa bárujárnsklæðningu.

Tillaga / leiðbeiningar

Komi til breytinga eða endurbóta meðan mannvirkið þjónar starfsemi afstöðvarinna er lagt til að byggt sé á núverandi gerð og litavali. Aðallitur, útveggir og þak RAL 9006 – álgrár. Aðallitur, stigahús RAL 7009 - grágrænn. Einnig er lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda.

Varðveislumat

Byggingarlist: Miðlungs. Látaus, vönduð iðnaðarbygging með sérhæft hlutverk. Nútíma arkitektúr frá byrjun 21. aldar.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild lykilmannvirkja Þeistareykjastöðvar. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Stöðvarhús og kæliturnar, 2020.

Stöðvarhús, horft úr suðri, 2020.

Stöðvarhús, horft úr norðri 2020.

Stöðvarhús, horft úr suðvestri.

Hönnuður: T.ark í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag
Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Kæliturn / iðnaður
Núverandi notkun: Kæliturn / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Glertrefjar	
Útveggir:	Áklæðning	
Pakgerð:	Flatt þak	
Þakklæðning:	Áklæðning	
Undirstöður:	Steinsteypt	
Útlit:		

Núverandi

Helstu breytingar

Hönnuðir breytingar

Saga

Tveir kæliturnar jarðavarmavirkjunar. Opin bárujárnsklædd mannvirki með stigahúsum sem ná upp á þak. Einfalt mannvirki sem er sniðið utan um kæliturna stöðvarinnar. Vestur af kæliturnunum eru rakaskiljuskýli og þéttivatnslokaskýli. Efnis- og litaval eru í samsvörun við stöðvarhúsið.

Tillaga / leiðbeiningar

Komi til breytinga eða endurbóta meðan mannvirkið þjónar starfsemi aflstöðvarinnar er lagt til að byggð sé á núverandi gerð og litavali. Aðallitur, útveggir og þak RAL 9006 – álgrár. Aðallitur, stigahús RAL 7009 - grágrænn. Einig er lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Einfalt iðnaðarmannvirki með sérhæft hlutverk fyrir jarðvarmavirkjun.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild lykilmannvirkja Þeistareykjastöðvar. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Kæliturnar 1-2 suðaustur ásýnd. Stöðvarhús í bakgrunni, 2020.

Kæliturn, suðvestur ásýnd, 2020.

Vatnsúði í kæliturnum, 2020.

Kæliturn og gufulokahús, ásýnd frá norðri, 2020.

Hönnuður: T.ark í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag
Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Gufulokahús / iðnaður
Núverandi notkun: Gufulokahús / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Stálgrind	
Útveggir:	Bárujárn	
Pakgerð:	Skúrbak (einhalla)	
Pakklæðning:	Bárujárn	
Undirstöður:	Steinsteypt	
Útlit:	Einlyft	

Helstu breytingar Hönnuðir breytinga

Saga

Gufulokahús. Einfalt bárujárnsklætt mannvirki sniðið utan um tækjabúnað virkjunarinnar. Efnis- og litaval og deililausnir eru í samsvörun við stöðvarhúsið.

Tillaga / leiðbeiningar

Komi til breytinga eða viðbygginga er lagt til að byggt sé á núverandi gerð og litavali. Aðallitur byggingar: RAL 7009 grágrænn. Einnig er lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Einfalt iðnaðarmannvirki með sérhæft hlutverk fyrir jarðvarmavirkjun.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild mannvirkja Þeistareykjastöðvar. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Hönnuður: T.ark í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag
Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Niðurrennslishús / iðnaður
Núverandi notkun: Niðurrennslishús / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Stálgrind	
Útveggir:	Bárujárn	
Pakgerð:	Skúrbak (einhalla)	
Pakkklæðning:	Bárujárn	
Undirstöður:	Staðsteypt	
Útlit:	Einlyft á kjallara	

Helstu breytingar Hönnuðir breytinga

Saga

Húsið er einlyft niðurrennslishús jarðvarmavirkjunar á kjallara. Á hæðinni eru gufulagnir, gufulokar og rafbúnaðarskápar. Sökklar og botnplata eru staðsteypt. Aðalburðarvirki útveggja og þaks er úr stáli. Burðarkerfi þaks og útveggja er úr trapisulaga plötum á stálbitum. Efnis- og litaval, gluggasetning og frágangsdeili eru í samræmi við önnur tæknimannvirki stöðvarinnar. Austan við húsið eru tvö braggalaga skiljuskýli. Samkvæmt teikningum er gert ráð fyrir tveimur skiljuskýlum til viðbótar austan þeirra sem nú standa.

Tillaga / leiðbeiningar

Komi til breytinga, endurbóta eða viðbygginga er lagt til að byggt sé á núverandi gerð og litavali. Aðallitur mannvirkis: RAL 7009 – grágrænn. Einnig er lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Einfalt iðnðaðarmannvirki með sérhæft hlutverk fyrir jarðvarmavirkjun.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild mannvirkja Þeistareykjastöðvar. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Niðurrennslishús í forgrunni og skiljuskýli í bakgrunni, 2020.

Niðurrennslishús. Ásýnd úr suðri, 2020.

Skiljuskýli í forgrunni og ásýnd á niðurrennslishús úr austri, 2020.

Skiljuskýli og niðurrennslishús, 2020.

Hönnuður: Hornsteinar arkitektar í samstarfi við Mannvit og Verkís

Fyrsti eigandi: Landsnet

Upphafleg notkun: Tengivirki / iðnaður

Núverandi notkun: Tengivirki / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Stálgrind	
Útveggir:	Bárujárn	
Þakgerð:	Flatt þak	
Þakklæðning:		
Undirstöður:	Steypt	
Útlit:		

Helstu breytingar

Hönnuðir breytingar

Saga

Tengivirki Þeistareykjastöðvar.

Tillaga / leiðbeiningar

Æskilegt er að huga að samræmi milli tengivirkismannvirkis og annarra mannvirkja tengdrí aflstöðinni.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Einfalt iðnaðarmannvirki með sérhæft hlutverk. Vandað að gerð.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild mannvirkja tengd Þeistareykjastöð. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Hönnuður: Tark arkitektar í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Borvatnsveituhús / iðnaður

Núverandi notkun: Borvatnsveituhús / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Byggingarefni:	Stál			
Útveggir:	Áklæðning			
Pakgerð:	Skúrbæk (einhalla)			
Pakkklæðning:	Áklæðning			
Undirstöður:	Steinsteypt			
Útlit:	Einlyft á kjallara			

Saga

Borvatnsveituhús jarðvarmavirkjunar. Einlyft stálgrindarhús á steypum kjallara.

Á jarðhæð eru gufulagnir, gufulokar og rafbúnaðarskápar. Sökklar, botnplata og kjallari eru staðsteypt. Efnisval og gluggasetning er í samræmi við önnur mannvirki stöðvarinnar. Aðalburðarvirki útveggja og þaks er stál. Burðarkerfi þaks er úr trapisulaga plötum á stálbitum. Burðarkerfi útveggja er úr kaldvölsuðum skúffum utan á stálvirki. Við mannvirkið stendur rafstöð sem hefur ásýnd bráðabirgðamannvirkis.

Tillaga / leiðbeiningar

Samkvæmt teikningum arkitekta er aðallitur utanhúss: RAL 7009 – grágrænn. Láréttar bárujárnsplötur eru hins vegar álgráar og frágangur úr samræmi við önnur tæknimannvirki stöðvar. Komi til breytinga eða viðbygginga er lagt til að byggst sé á núverandi gerð og litavali arkitekta. Einnig er lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda. Vert er að fjarlægja stakstæða rafstöð er hún hættir að þjóna upphaflegu hlutverki sínu.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Einfalt mannvirki með sérhæfðan tilgang fyrir jarðvarmavirkjun.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af heild mannvirkja Þeistareykjavirkjunar. Atvinnu- og iðnaðarsaga.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt. Óbreytt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Borvatnsveituhús, ásýnd frá norðaustri, 2020.

Borvatnsveituhús, ásýnd frá norðvestri, 2020.

Rafstöð við borvatnsveituhús, 2020.

Suðurgafl borvatnsveituhúss, 2020.

Hönnuður:

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Geymsla

Núverandi notkun: Geymsla

Gerð

Byggingarefni: Timbur
Útveggir: Bárújárn
Pakgerð: Mænisþak
Pakklæðning: Bárújárn
Undirstöður: Steinsteypt
Útlit: Einlyft

Upphafleg

Núverandi

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Upphaflega geymsluskúrar sem voru í notkun við Fljótsdalsstöð. Síðar fluttir að Þeistareykjastöð þar sem þeir nýtast sem geymslurými.

Tillaga / leiðbeiningar

Bráðabirgðamannvirki sem lagt er til að fjarlægja er það hættir að þjóna núverandi hlutverki sínu.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Fjöldaframleitt einingahús til bráðabirgðanotkunar.

Menningsögulegt gildi: Lágt

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Hönnuður:

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Vinnubúðir / iðnaður

Núverandi notkun: Mötuneyti / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Timbur	
Útveggir:	Timbur	
Þakgerð:	Flatt þak	
Þakklæðning:		
Undirstöður:	Steinalengjur	
Útlit:	Einlyft	

Núverandi

Helstu breytingar

Hönnuðir breytingar

Saga

Hluti af vinnubúðum sem voru reistar á uppbryggingartíma stöðvarinnar. Hýsa nú mötuneyti.

Tillaga / leiðbeiningar

Bráðabirgðamannvirki sem lagt er til að fjarlægja er það hættir að þjóna núverandi hlutverki sínu.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Fjöldaframleitt einingahús til bráðabirgðanotkunar.

Menningarsögulegt gildi: Lágt.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Hönnuður:

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Vinnubúðir / iðnaður

Núverandi notkun: Starfsmannahús / iðnaður

Gerð

Upphafleg

Núverandi

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Byggingarefni:	Timbur
Útveggir:	Timbur
Pakgerð:	Flatt þak
Pakkklæðning:	
Undirstöður:	
Útlit:	Einlyft

Saga

Hluti af vinnubúðum sem voru reistar á uppyggingartíma stöðvarinnar. Nú nýtt sem starfsmannahús.

Tillaga / leiðbeiningar

Bráðabirgðamannvirki sem lagt er til að fjarlægja er það hættir að þjóna núverandi hlutverki sínu.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Fjöldaframleitt einingahús til bráðabirgðanotkunar.

Menningarsögulegt gildi: Lágt.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Hönnuður: Einar Þorsteinn Ásgeirsson

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Borholuhús / iðnaður

Núverandi notkun: Borholuhús / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Trefjaplast/ál	
Útveggir:	Trefjaplast/ál	
Pakgerð:	Kúluhús	
Pakkklæðning:		
Undirstöður:		
Útlit:	Einlyft	

Helstu breytingar Hönnuðir breytinga

Saga

Árið 1980 hannaði Einar Þorsteinn Ásgeirsson sitt fyrsta borholuhús fyrir Kröfluvirkjun. Arkitektar Kröfluvirkjunar, Manfreð Vilhjálmsson og Þorvaldur S. Þorvaldsson óskuðu eftir aðkomu Einars. Nýrri gerð kúluhúsa úr áli teiknaði Einar í kringum 2000. Borholuhús úr trefjaplasti og áli hafa verið sett upp viða af Landsvirkjun og Orkuveitu Reykjavíkur. Á stöðvarsvæði Þeistareykjastöðvar eru bæði borholuhús úr áli og grænu trefjaplasti. Ókostur við trefjaplastið er að það getur upplitast og húsin verða því misupplituð.

Tillaga / leiðbeiningar

Huga mætti að samræmingu borholuhúsa stöðvarinnar og að skipta út trefjaplastshúsum í álhús sem hafa þann kost að þau halda útlitseinkennum sínum og upplitast ekki eins og trefjaplastshús. Auk þess falla álhúsin að efnis- og litavali annarra mannvirkja stöðvarsvæðisins en álgrár er annar tveggja meginlita mannvirkja stöðvarsvæðisins.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt. Staðlaðar einingar aðlagðar að hlutverki jarðvarmavirkjunar.

Menningarsögulegt gildi: Miðlungs. Hluti af höfundarverki Einars Þorsteins Ásgeirssonar, frumkvöðuls og brautryðjanda í hönnun og mannvirkjagerð með sjálfbærni að leiðarljósi.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Almennt gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

Borholuhús úr trefjaplasti á niðurdælingarsvæði, 2020.

Borholuhús úr trefjaplasti á niðurdælingarsvæði, 2020.

Borholuhús úr áli, 2020.

Borholuhús úr áli, 2020.

Innan úr borholuhúsi úr áli, 2020.

Borholuhús, módel. Einar Þorsteinn Ásgeirsson, 1980.

Hönnuður: Tark arkitektar í samstarfi við Verkís, Mannvit og Landslag

Fyrsti eigandi: Landsvirkjun

Upphafleg notkun: Rafbúnaðarhús / iðnaður

Núverandi notkun: Rafbúnaðarhús / iðnaður

Gerð	Upphafleg	Núverandi
Byggingarefni:	Steinsteypa	
Útveggir:	Steníl klæðning	
Pakgerð:	Skúrbak (einhalb)	
Pakklæðning:	Dúkur og möl	
Undirstöður:	Steinsteypt	
Útlit:	Einlyft	

Helstu breytingar Hönnuðir breytinga

Saga

Húsið er einlyft steinsteypt rafbúnaðarhús. Í húsinu er rafbúnaður fyrir vatnsveitu að jarðvarmavirkjun. Útveggir eru einangraðir með 50 mm steinull. Loft klædd með herakustik plötum. Samkvæmt afstöðuteikningu er fyrirhugað að reisa rafbúnaðarhús 2 skammt austan þessa rafbúnaðarhúss. Sunnan rafbúnaðarhússins eru tveir spennar.

Tillaga / leiðbeiningar

Komi til breytinga, endurbóta eða viðbygginga á mannvirkinu er lagt til að byggt sé á núverandi formgerð og samræmdu heildaryfirbragði mannvirkja stöðvarinna. Stenílklaðning mannvirkis virðist veðrast illa. Spennahús eru timburklædd og úr samræmi við efnisval og ásýnd rafbúnaðarhúss og önnur mannvirkja á stöðvarsvarðinu. Við endurbætur mætti huga að annars konar klæðningu og styrkja tengsl við heildaryfirbragð mannvirkja stöðvarinna. Lagt til að breytingar verði gerðar í samráði við höfunda.

Varðveislumat

Byggingarlist: Lágt.

Menningarsögulegt gildi: Lágt.

Umhverfisgildi: Lágt.

Upprunaleg gerð: Hátt.

Tæknilegt ástand: Hátt. Gott ástand.

Varðveislugildi: Lágt.

Verndarflokkur:

NIÐURSTAÐA VARÐVEISLUMATS

MANNVIRKI	VARÐVEISLUGILDI	VERNDARFLOKKUR*
1 Stöðvarhús	Lágt	
2 Kæliturnar 1-2	Lágt	
3 Gufulokahús	Lágt	
4 Niðurrennslishús	Lágt	
5 Tengivirkir	Lágt	
6 Borvatnsveituhús	Lágt	
7 Geymsla	Lágt	
8 Mötuneytiseining	Lágt	
9 Starfsmannahús	Lágt	
10 Borholuhús	Lágt	
11 Rafbúnaðarhús 1	Lágt	

* Þar sem ekkert er skráð er ekki gert ráð fyrir skráningu mannvirkis í verndarflokk

ÚTILISTAVERK

JÓN GRÉTAR ÓLAFSSON
RÖMMUÐ SÝN, 2018

Ljósmynd: Anna María Bogadóttir, 2020

Árið 2018 stóð Landsvirkjun fyrir hugmyndasamkeppni um útilistaverk á stöðvarsvæði Þeistareykja í samvinnu við Hönnunarmiðstöð Íslands. Markmið keppninnar var að fá fram tillögu að verki sem gæti aukið á upplifun þeirra sem leið eiga um svæðið.¹¹ Tillaga arkitektsins Jóns Grétars Ólafssonar að verkinu *Römmuð sýn* bar sigur úr býtum og var verkið reist á stöðvarsvæðinu árið 2020. Verkið samanstendur af 4 römmum (3x7m) úr kortenstáli sem snúa í áttirnar fjórar. Innan rammanna er sléttur flótur úr hraunhellum sem myndar eins konar útsýnispall.

¹¹ Landsvirkjun. Ársskýrsla 2018. Landsvirkjun, 2018.

HEIMILDIR

ÓPRENTAÐAR HEIMILDIR

Teikningasafn Landsvirkjunar.
Ljósmyndasafn Landsvirkjunar.

PRENTAÐAR HEIMILDIR

Byggingarreglugerð nr. 112/2012. Tók gildi 2012.

Guðmundur Oddur Magnússon, löf K. Sigurðardóttir og Pétur H. Ármannsson, ritstj.

Hugvit: Einar Þorsteinn. Hafnarfjörður: Hafnarborg, 2011.

Landsvirkjun. *Landslagsmótun og útlit mannvirkja við þróun og byggingu virkjana* (VIN-0215. Landsvirkjun, 2019).

Lög um menningarminjar nr. 80/2012. Tóku gildi 1. janúar 2013.

Lög um verndarsvæði í byggð nr. 87/2015. Tóku gildi 24. júlí 2015.

Mannvit. *Heildarúttekt og greining á stöðu skipulags- og lóðarmála við Kröflustöð, Bjarnarflegsstöð, Þeistareykjastöð og Fljótsdalsstöð*. Landsvirkjun, 2019.

Skipulagslög nr. 123/2010. Tóku gildi 1. janúar 2011.

Skipulagsstofnun. Landsskipulagsstefna 2015-2026 ásamt greinargerð. Skipulagsstofnun, 2016.

RAFRÆNAR HEIMILDIR

Fasteignaskrá Þjóðskrár Íslands: Vefslóð. skra.is > Skoða fasteign
gagnasafn > leiðbeiningarit

Landsvirkjun: kortagrunnur. Vefslóð: www.maps.is/lv

Landsvirkjun: Vefslóð: www.landsvirkjun.is

<https://www.landsvirkjun.is> > fyrirtækið > aflstöðvar > theistareykir

Landsvirkjun. *rsskrla 2018*. Vefslóð: <https://arsskyrsla2018.landsvirkjun.is/>

Minjastofnun Íslands: Verndarsvæði í byggð. Vefslóð: <http://www.minjastofnun.is> > Leiðbeiningar >

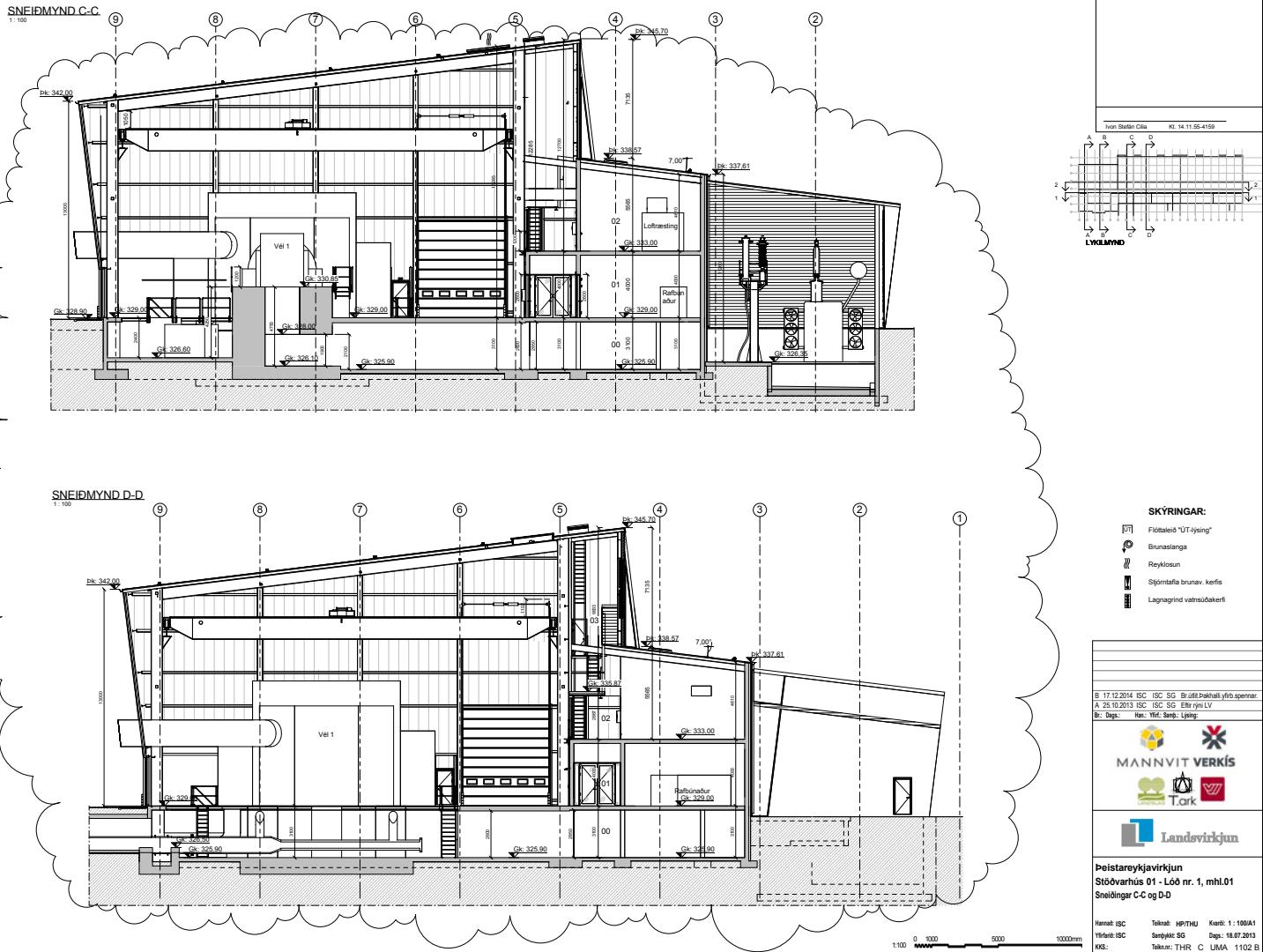
Verndarsvæði í byggð > Verndarsvaedi_greinargerd_leidbeiningar_utgafa1_03032017.pdf

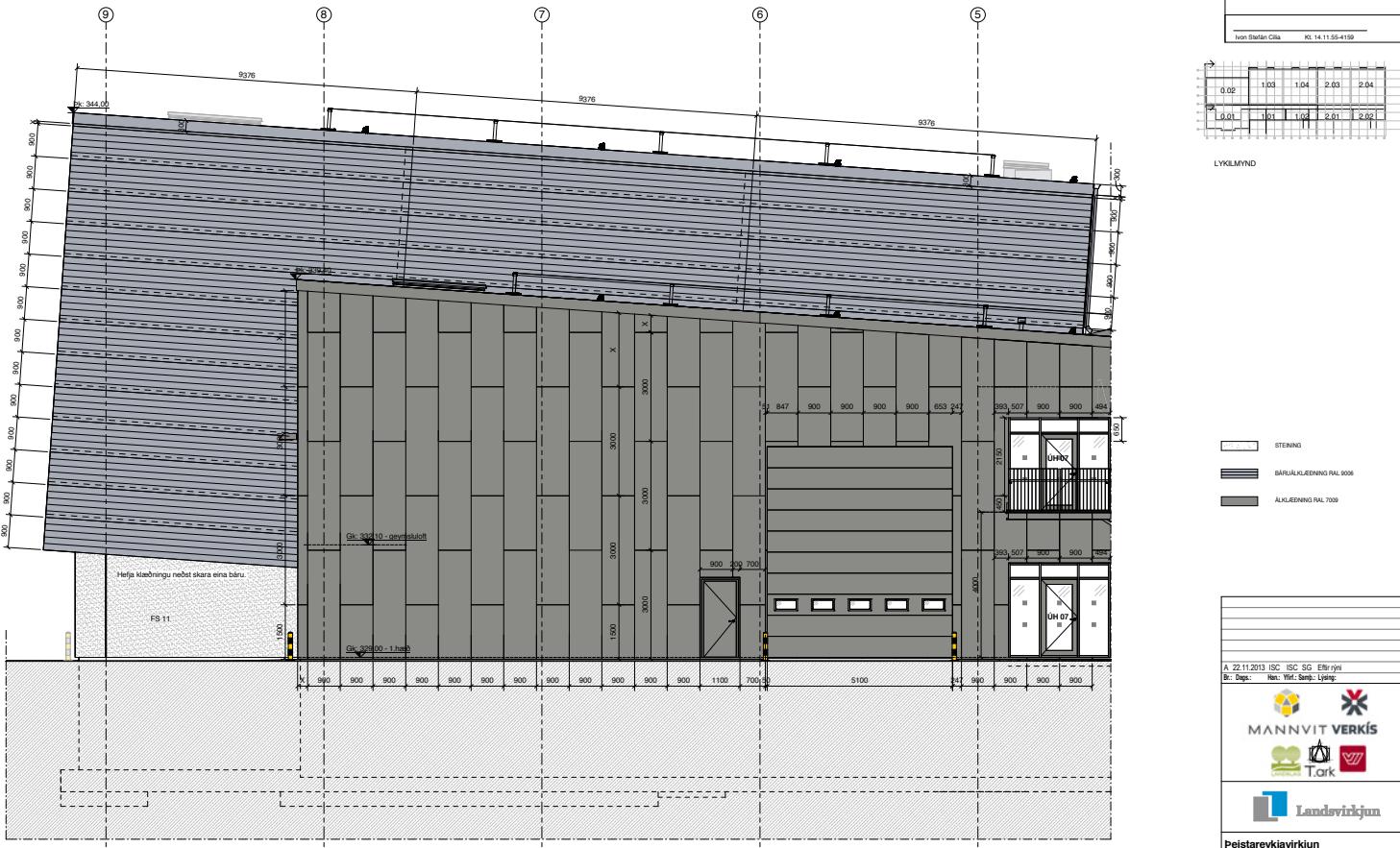
Minjastofnun Íslands: Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakannana. <http://www.minjastofnun.is> > Svæðisskipulag háhitasvæða í Þingeyjarsýslum 2007-2025. Staðfest 16.01.2008. Vefslóð: <http://www.skipulagsstofnun.is> > skipulagsvefsjá > Svæðisskipulag háhitasvæða í Þingeyjarsýslum 2007-2025

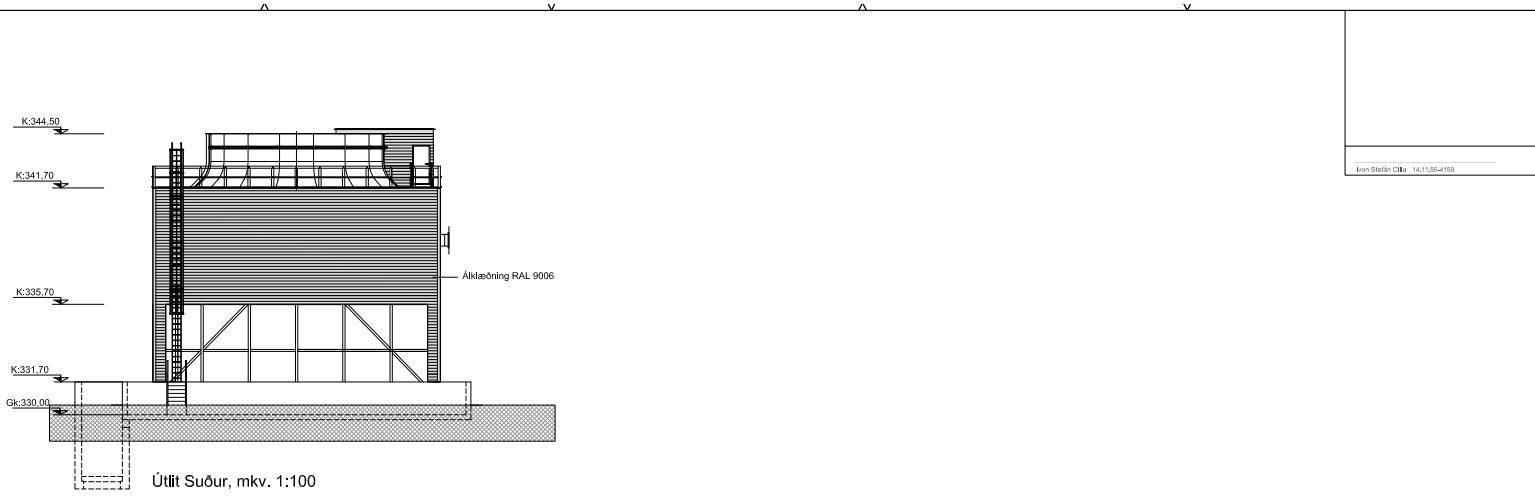
LJÓSMYNDIR

Ljósmyndir á forsíðu og innsíðum: Úrbanistan/Anna María Bogadóttir 2020, ef annars er ekki getið.

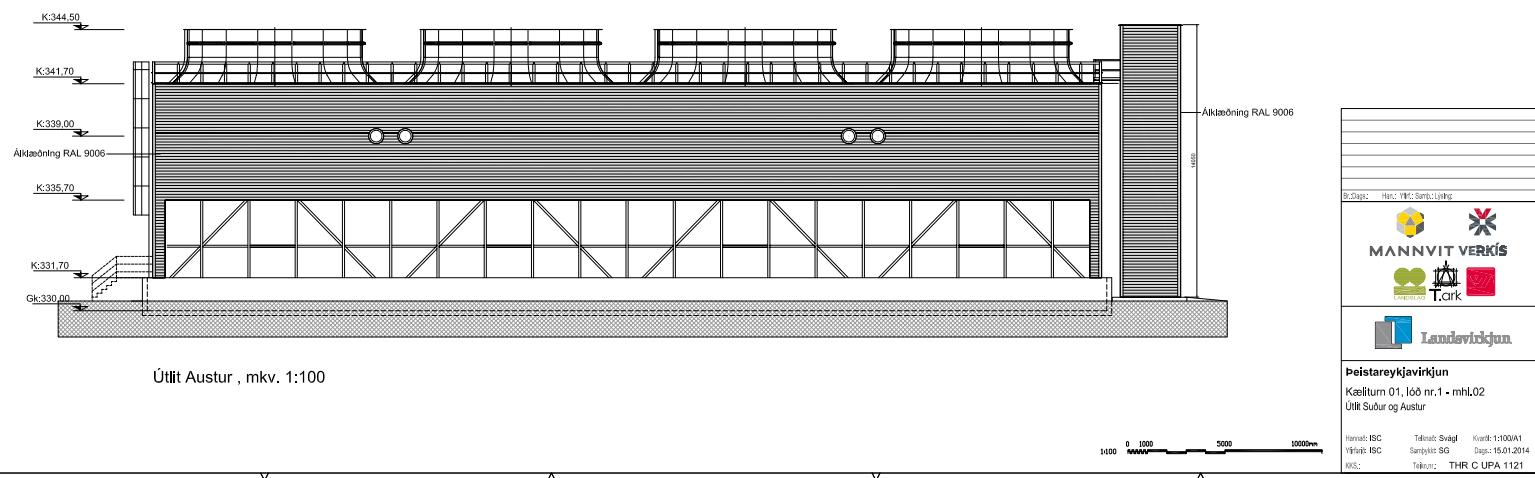
VIÐAUKI
TEIKNINGAR

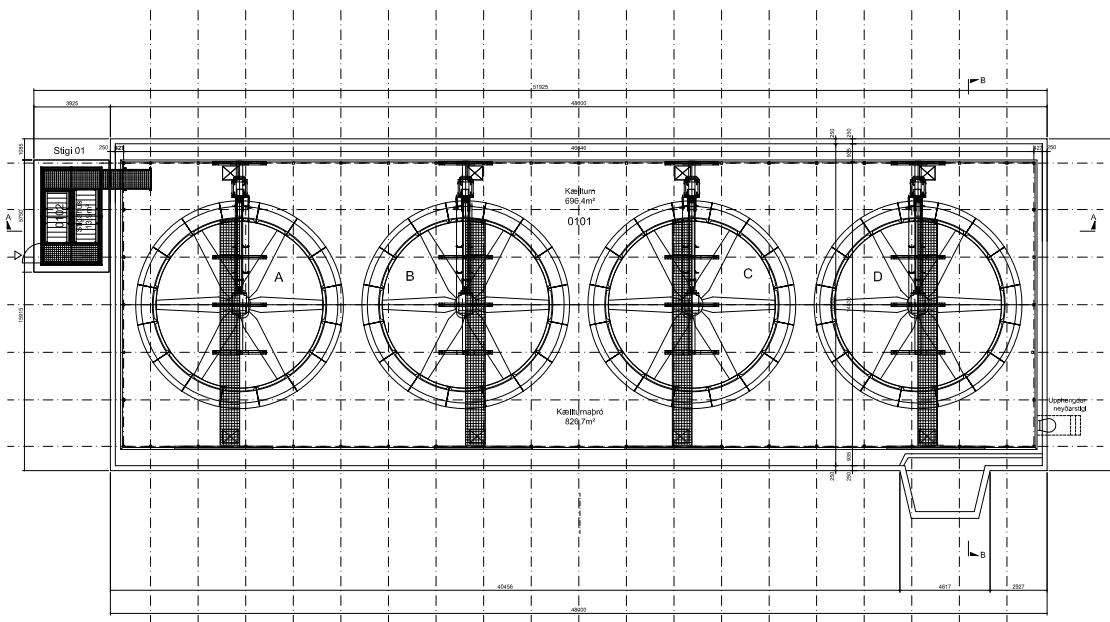

Ivan Stefán CIB 14.11.2014

Þeistareykjaverkjun
Kasílum 01, löð nr.1 - mhl.02
Útlit Suður og Austur

Ímerst ISC Tækifæsti Sveig Kerf 1:1000A
Yhrisk ISC Sambandsfyrir Dagur 15.01.2014
B.S.: Tækifæsti THR C UPA 1121

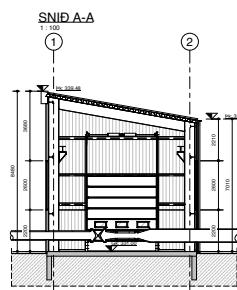
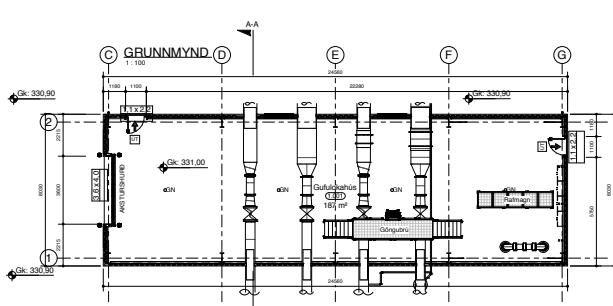
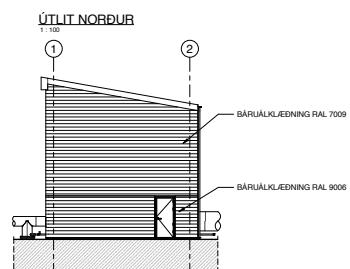
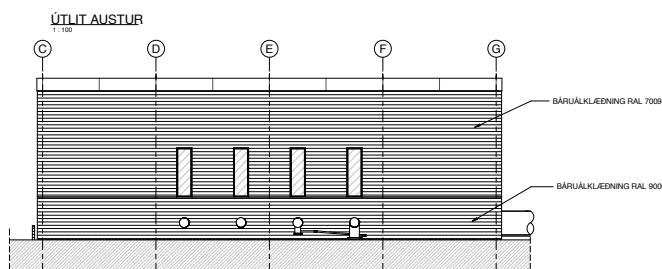
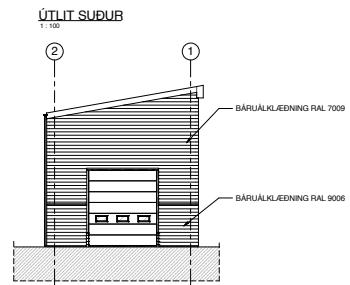
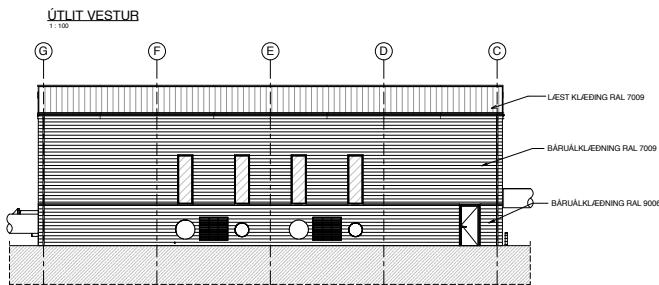

Björk: HÍG: YMC: Samgullin
MANNVIT VERKÍS
T.ark
Landsvirkjun

Pelstareykjavíkun
Kærlitun 01, löð nr.1 - mhl.02
Grunnmynd

Hmls: BIC Tákn: Söld Kort: 1:10001
Hmls: ISC Sariþjólc SG Dags: 08.11.2013
RMS: Tákn:

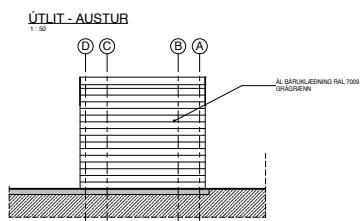
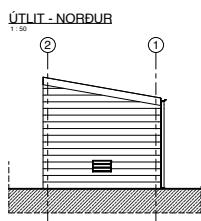
THR C UPA 1101

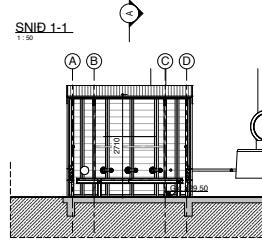
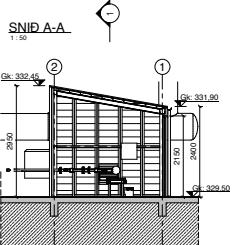
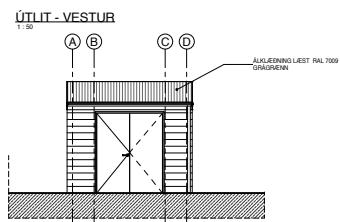
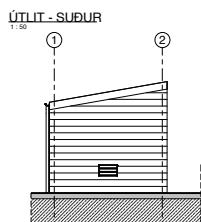
Þeistareykjavirkjun
Gufulokahús 01, lóð nr.1 - Mhl.04
Grannarhús, Grannarhús og ófála

Hannsk:ISC Teiknsh: AL/THU Kvarði: 1 : 100/A
Yrðarfari:ISC Samþykkt:JGE Daga: 08.11.2011
Teiknur:THR C ULR: 1011

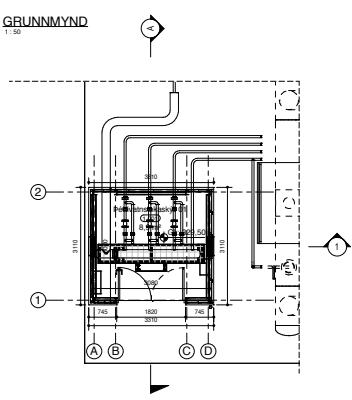
DATAVIEWER 11111 0 000 1011

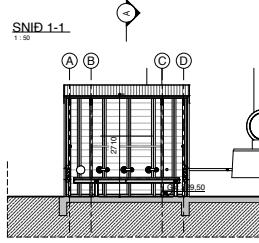
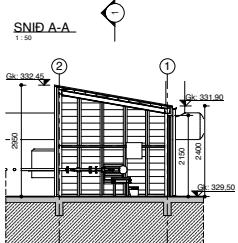
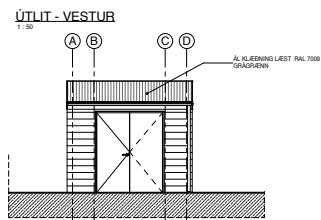
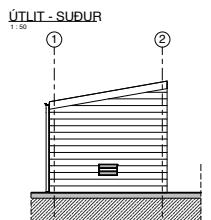
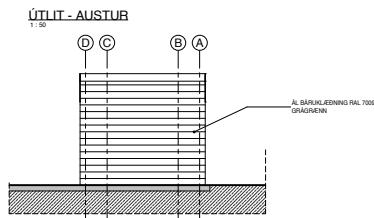
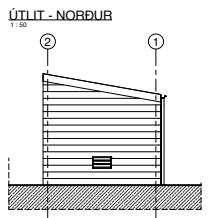

Ivan Stefan Cilia Kl: 14.11.55-4159

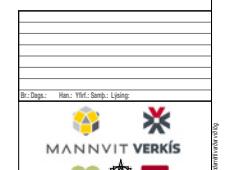
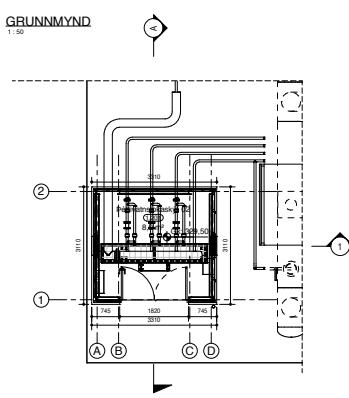

GRUNNMYND

GRUNNMYND

Landsvirkjun

Peistareykjavíkjun
Péttaþatnslökaskýl 02, löð nr.1 - mhl.06

Grunnmynd, sné og útlit

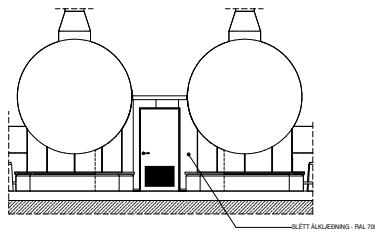
Hannab: ISC Teknik: HGB Kvarð: 1:50/41

Wiforð: ISC Samþykkt: JGE Dags: 08.11.2013

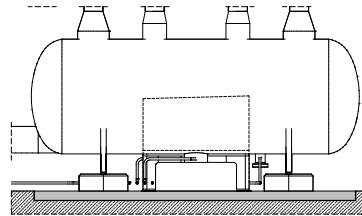
KZL: THR C LBJ 1042

1:100 0 1000 5000 10000mm

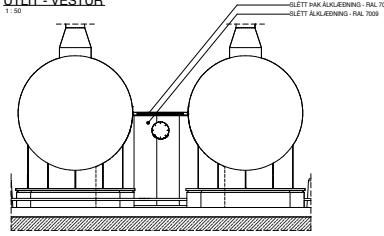
ÚTSLIT - AUSTUR

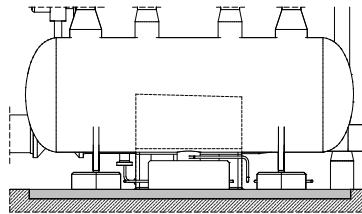
ÚTSLIT - SUÐUR

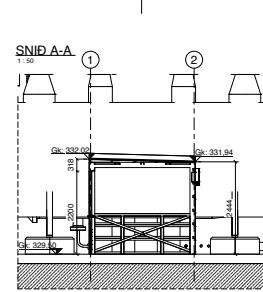
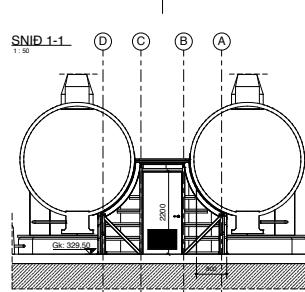
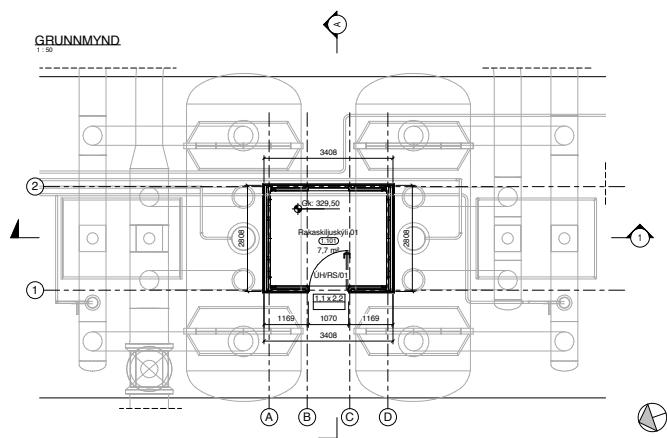
ÚTSLIT - VESTUR

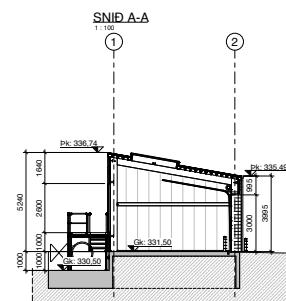
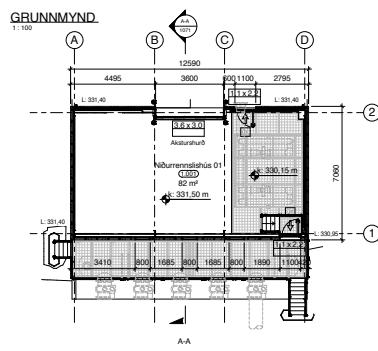
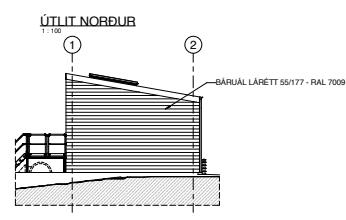
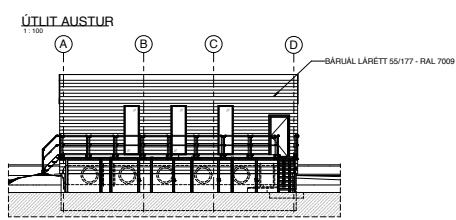
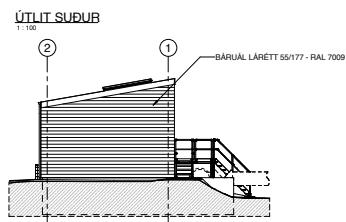
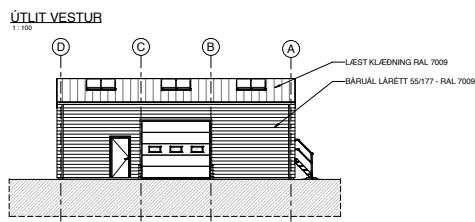
ÚTSLIT - NORDUR

GRUNNMYND.

Hverfis-ISC Telakar: HGB/NP Kvæði: 1:50 1000mm
Vatnablað-ISC Samþykkt: JGE Dags: 08.11.2013
KBS. Telakar: THR C LBJ 1051

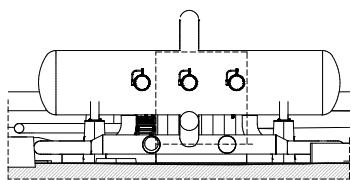
Sir - Dame - Miss - Wief - Coach - I Galmier

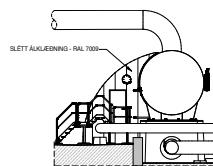
Peistareykjavirkjun
Niðurrennslishús 01, lóð nr.3 - mhl.01
Grunnmynd, Snejömynd og útlit.

Hanna: ISC Telka: HP Kvnr: 1 : 100/A1
Ylfrari: ISC Sambykkt: JGE Daga: 08.11.2013
KKS: Telk.nr: THR C IBI 1071

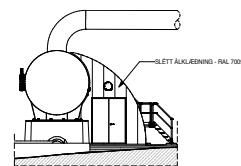
ÚTЛИT AUSTUB
1:100

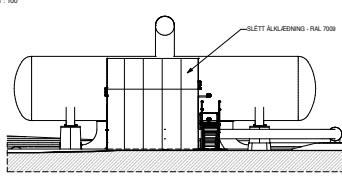
ÚTЛIT SUÐUR

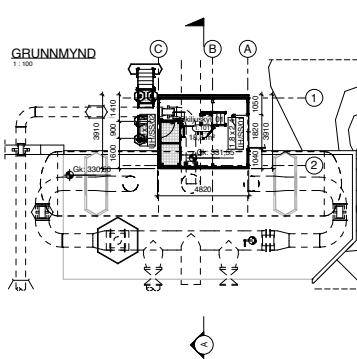
ÚTЛIT NORDUR

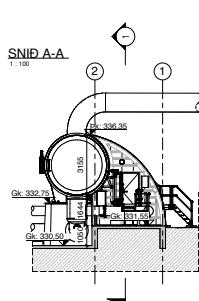
ÚTЛIT VESTUR
1:100

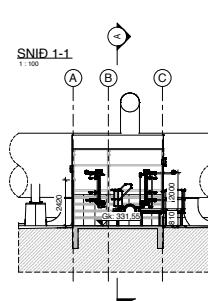
GRUNNMYND
1:100

SNID A-A
1:100

SNID 1-1
1:100

Ivan Stefan Cilia Kl: 14.11.55-4159

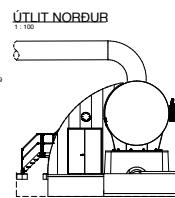
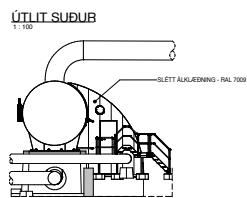
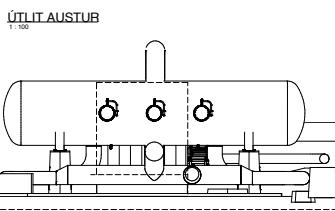
B: Degz., Han., Yift., Semb., Lising.

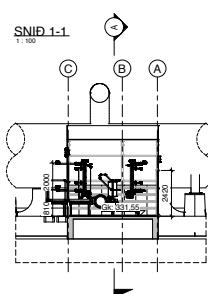
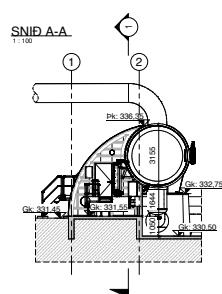
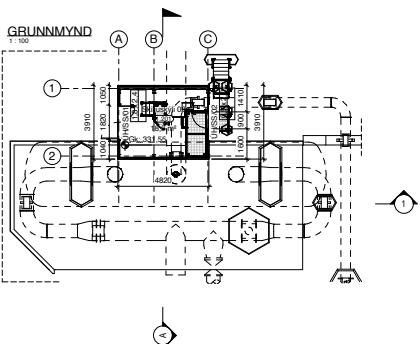
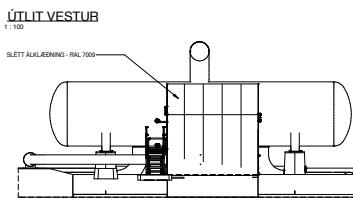
Þeistareykjavirkjun
Skiljuskyli 01, 100 nr.3 - mhl.02
Grunnmynd, sn  og 『tillit

Hannab-ISC Tel: 00810 ALINP Kvæki: 1:100A1
V lenska-ISC Samþykkt: JGE Degs.: 08.11.2013
KKS: Tel: 00810 THR C LBJ_1021

1:100 0 1000 5000 10000 mm

Ivan Stéfan Ólafsson Kl. 14.11.55-4159

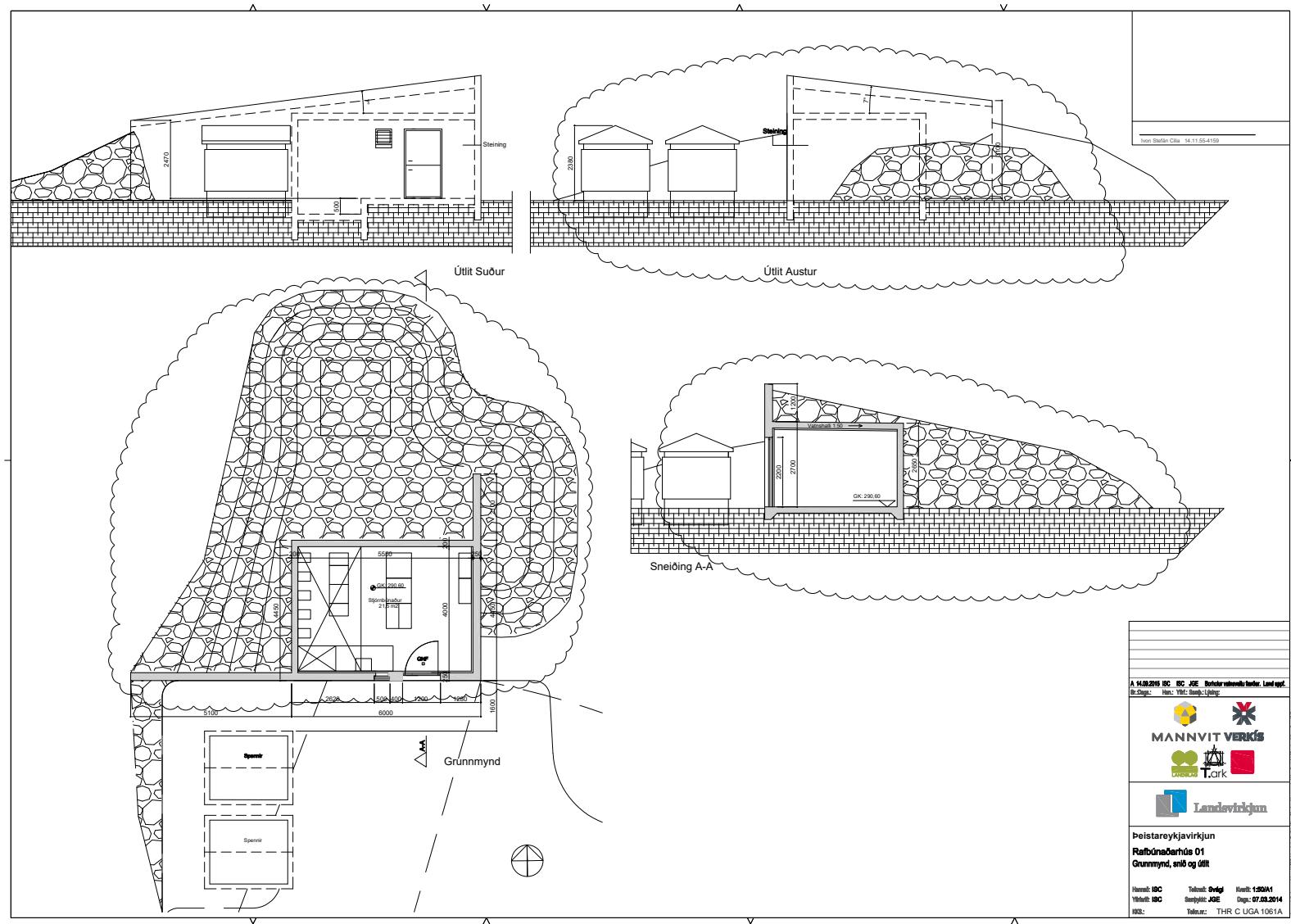

Landsvirkjun

Þeistareykjavirkjun
Skilfjuskyll 02, 160 nr.3 - mhl.04
Grunnmynd, snæ og útlit

1:100 0 1000 5000 10000mm

Hannab: ISC Teknik: HOBHP Kvarði: 1:100A1
Vefarib: ISC Samþykkt: JGE Dags: 06.11.2013
KZL Telsi: THR C LBJ 1022

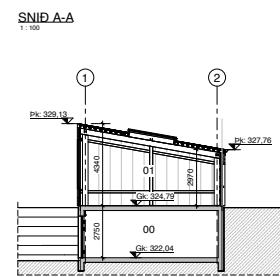
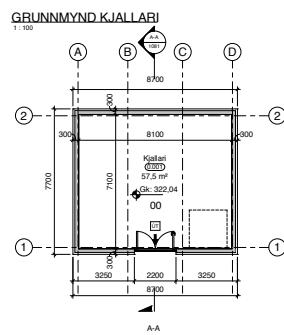
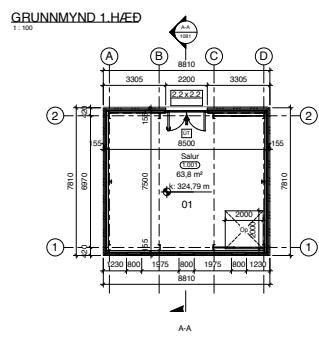
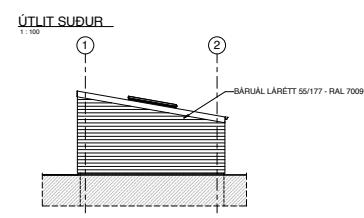
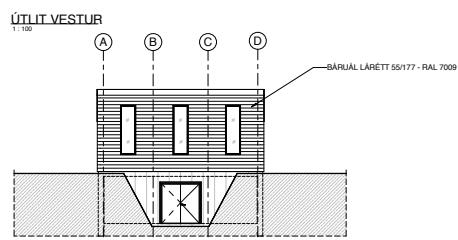
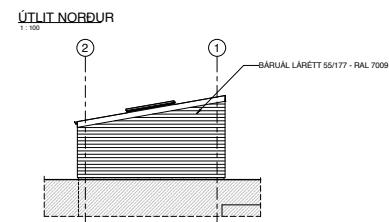
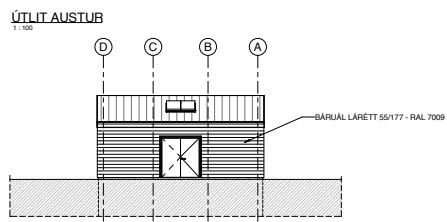

A 14.03.2016 BC BC JOE Þorðar svæðinu þær. Land uppl.
Dr. Stagn.: Hn.: Yf.: Stein - Ljósing:

MANVIT VERKÍS

Landsvirkjun

Þeistareykjavíkjun
Rafþórðunárhús 01
Grunnmynd, snö og gill

 Hamra: IBC Telnum: 87451
 Vífum: IBC Samþykkt: JOE Kort: 1:200A1
 Kort: THR C UGA 1051A
 Tilm.: Daga: 07.03.2014

1:100 0 1000 5000 10000mm

